

Переклад та його тестування при підготовці перекладачів

Ставлення до перекладу як до засобу оцінювання рівня володіння іноземною мовою змінювалося від різко критичного до схвального. Так, Р.Ладо виділив такі обмеження у використанні перекладу як засобу оцінювання вмінь читання, письма та говоріння:

- при розмові іноземною мовою сильні студенти не вдаються до перекладу;
- є різні цілі перекладу та його оцінювання, а саме – з художньою метою, з метою отримання точної інформації, задля визначення граматичних відповідностей та словникових еквівалентів;
- переклад є досить повільним засобом оцінювання, так як екзаменатор повинен оцінити багато аспектів [1: 158].

Ми підтримуємо автора в тому що, без чіткої диференціації цілей перекладу його оцінювання не може бути адекватним.

Досить спірною є думка Г.Віддоусана, який пропонує виділити безпосередній переклад з мови на мову та різні форми так званих “інформаційних трансформацій” [3].

Слід зауважити, що безперечною перевагою перекладу при тестуванні мовних вмінь є те, що подібні завдання досить легко формулювати, і вони є компактними.

Вміння та навички при перекладі з іноземної мови на рідну та з рідної на іноземну значно відрізняються (дещо інша ситуація із двомовними студентами).

Незважаючи на те, що більшість викладачів використовують переклад як в процесі вивчення іноземних мов, так і при оцінюванні знань студентів, немає чіткої відповіді, для чого вони звертаються саме до перекладу на різних етапах вивчення мови.

Ми вважаємо за необхідне диференціювати студентів на тих, майбутня професія яких безпосередньо пов'язана з перекладом (наприклад, студенти, які навчаються на факультеті міжнародних відносин за напрямом “туризм”) та студентів немовних факультетів університету, для яких вміння та навички перекладу є додатковим засобом отримання наукової інформації та комунікації. Для останніх особливо важливим є вміння та навички семантичного та прагматичного перекладу.

Метою нашого дослідження є визначення ролі тестування при оцінюванні перекладу та доцільності використання тестів на різних рівнях викладання теорії та практики перекладу.

При оцінюванні перекладу, на нашу думку, важливе місце має займати тестування. П.Майер та А.Уоррен вважають, що в університетській освіті існують так звані “призи”, які підтримують інтерес до навчання і допомагають роботі цієї складної системи [5: 131]. Саме метод тестування допомагає викладачу при оцінюванні перекладу в аудиторних умовах, дає можливість оцінити компетентність студента у володінні певними навичками перекладу. Студент може порівняти свій результат із результатами інших студентів. В свою чергу, викладачі отримують дані щодо ступеня засвоєння учбового матеріалу та необхідності внесення змін у програми.

У зв'язку із відсутністю стандартизованих тестів оцінки вмінь та навичок перекладу, викладачі самі розробляють тести. Велика увага приділяється надійності тестів, тобто при повторному проведенні тестування у однакових умовах, результати мають бути подібними. Слід відмітити, що якщо тест на переклад перевіряється викладачем, то його достовірність зменшується, адже збільшується ступінь суб'єктивізму з боку викладача. Безперечно, що тестування технічного перекладу дає більш об'єктивні результати, ніж перекладу художнього тексту.

При проведенні практичних занять з теорії та практики перекладу першим кроком є проведення тестів, які визначають рівень підготовки студентів до перекладу. Якщо рівень знань студентів вищий, ніж у минулому році, студентам пропонується інтенсивний курс практичного перекладу. Слід зауважити, що тестові завдання повинні відповідати фаху студента. Так, студентам факультету міжнародних відносин та студентам економічного факультету пропонуються різні тестові завдання. Діагностичні тести допомагають нам виявити проблеми, які виникають в процесі перекладу. Так, наприклад, якщо на початку курсу у студента були складнощі при перекладі певних граматичних конструкцій, і ті ж самі помилки виявлені при діагностичному тестуванні, то треба внести певні корективи в процес навчання.

Викладачами найбільш широко використовуються тести по визначенню рівня володіння студентом програмовим матеріалом. Часто при тестуванні вмінь та навичок перекладу студентам дозволяється користуватись словниками, довідковою літературою та іншими матеріалами, адже визначається компетентність студента у застосуванні отриманих знань, а не у відтворенні вивченого матеріалу.

Проаналізовані тести належать до так званих об'єктивних тестів. При оцінюванні перекладу значна роль приділяється суб'єктивним тестам. До них належать творчі диктанти та завдання. При проведенні творчих диктантів студентам пропонується текст для перекладу. Викладач диктує переклад певної частини, як зразок, і інформує студентів щодо критерію оцінювання їх перекладу. На старших курсах студентам-перекладачам пропонуються спеціальні творчі завдання – наприклад, порівняти та визначити сильні та слабкі сторони декількох перекладів одного тексту.

Найбільші складнощі виникають при оцінюванні перекладу. Поряд із оцінюванням перекладу викладачем, доцільно проводити самооцінювання та взаємооцінювання перекладу студентами. Самооцінювання корисно проводити на початку та в кінці семестру. Студентам ставляться запитання щодо володіння навичками та вміннями перекладу, на які вони дають такі відповіді: ніколи, інколи, часто, завжди. При взаємному оцінюванні перекладу вони не тільки знаходять помилки, але і порівнюють переклад із своїм варіантом перекладу і роблять певні висновки.

Ми вважаємо тестування одним із засобів підвищення ефективності процесу навчання перекладу та об'єктивності його оцінювання. Вимоги, які ставляться до підготовки перекладачів в процесі євроінтеграції, потребують розробки систем тестів для об'єктивного оцінювання перекладу.

Література

1. Lado R. Language Teaching. A Scientific Approach.– New York: McGraw-Hill, 1964.– 268 p.
2. Newmark P. Approaches to Translation.- Oxford: Pergamon Press, 1981.– 306 p.
3. Widdowson H.G. Explorations in Applied Linguistics.– Oxford: Oxford University Press, 1979.
4. Schmidt C., McCutcheon J. Verbal Versus Nonverbal Cues in Evaluations of Teaching// The Journal of Research and Development in Education. 1994.– vol.27.– N2.– P. 118-125.
5. Maier P., Warren A. Integrating Technology in Learning and Teaching.– 2000: London Kogan Page. – P.131.
6. Baker M. Critical Concepts: Translation Studies. – London & New York: Routledge, 2009. – 1600 p.
7. Munday J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. - New York: Routledge, 2008. – 456 p.
8. Hatim B., Munday J. Translation: An Advanced Resource Book. – New York: Routledge, 2005. – 400 p.